

Toerisme/recreatie in het (nationaal) landschap

door P.C.E. van Wijmen, voorzitter RLG

Uit: Laag Holland, juni 2007

Toerisme: zich verplaatsen uit interesse, hetzij voor cultuur, hetzij voor natuur. Doelen zijn stad of platteland, bergen of kusten, bos of open gebied. Het gaat bij landschap – de stad als smeltkroes met zijn architectuur, kerken, musea, vertier en (multi)culturele uitwisseling laat ik verder buiten beschouwing – om horizon, ruimte, begroeiing, rust, duisternis, stilte, geluiden van de natuur (wind, vogels, branding). Het is hier dat de begrippen toerisme en recreatie elkaar raken.

Recreatie: beleving van de stad en platteland als tegenhangers en op het platteland en in het landschap de rust als anti-stressmedium, letterlijk herschepping, herbronning, het opladen van de accu (voor velen gebeurt dat ook bij terras-, concert-, wedstrijd-, of museumbezoek, maar dat zou ik buiten beschouwing laten). De begrippen recreatie en toerisme vertonen hoe dan ook een sterk onderling verband.

Landschap: de veruitwendiging van natuurlijke en ecologische processen. Tijd en ruimte werken op elkaar in. (Grond)water, reliëf, begroeiing, aardkundige waarden, kavelpatronen en verloop van wegen-rivieren-beken, landbouwpercelen en agrarische bebouwing – dit alles maakt het landschap, visueel en perceptief. Ruim van schaal, kalm van tempo; differentiatie, coulisse, variatie, doorzicht, functionele streekeigen bouwsels en natuurlijk verspreid door dat landschap de dorpen, gehuchten of lintbebouwing. Karakteristiek zijn die per landschapstype en daaruit ook voortkomend: hoevenlandschap, terpdorpen, veenkoloniën of de kerkringen in de Zeeuwse stadjes.

Landschap is doorgankelijk via wegen en rivieren. Jij beweegt, de aanblik verschuift. Tijd/tempo verlopen langzaam; ruimte/schaal zijn wijd en open.

Dat bewegen door het landschap moet wel gebeuren op menskrachtgerelateerde wijze. Dus: te voet, per fiets, te paard eventueel, per kano of roeiboot en soms op de schaats.

Waarom trouwens gaan verblijfstoerist en dagrecreant juist naar een nationaal landschap? De vraag stellen includeert het antwoord. Dan ligt dus ook hier de crux, het Wendepunt van de redenering: recreatie en toerisme moeten zodanig worden ingericht (voorzieningen) dat massaliteit en overbezetting of -betreding worden voorkomen en dan vooral zó dat de waarden die landschap biedt, kunnen blijven bestaan. Dat zijn een gave natuur, een grondgebonden duurzame landbouw, het water in al zijn aspecten en vooral: géén verrommeling. Die moet dus onverwijld worden gesaneerd.